

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **U. R.**, IČO: X., v dovolacom konaní zastúpený JUDr. D. K., proti žalovanému: **Ing. C. S.**, zastúpenému JUDr. E. L., **o určenie neplatnosti právneho úkonu a určenie vlastníckeho práva**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 8 C 23/2004, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. októbra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008, a uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 11. decembra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008 spolu s opravnými uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. januára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 a zo dňa 23. februára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 a dopĺňajúcemu rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 29. júla 2010 sp. zn. 12 Co 195/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. októbra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008, uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 11. decembra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008 spolu s opravnými uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. januára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 a zo dňa 23. februára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 **o d m i e t a**.

Dopĺňajúci rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 29. júla 2010 sp.zn. 12 Co 195/2010 **z r u š u j e** a vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 22. mája 2006 č.k. 8 C 23/2004-388 zamietol žalobu proti žalovanému Ing. C. S. a zastavil konanie proti žalovanému T. T.T. (táto spoločnosť bola 6. októbra 2006 ex offo vymazaná z obchodného registra). Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 668 825 Sk na účet jeho zástupcu. Žalovanému T. T. nepriznal náhradu trov konania a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu doplatok súdneho poplatku za návrh na začatie konania. Súd prvého stupňa

pri skúmaní, či žalobca má naliehavý právny záujem na ním navrhovanom určení neplatnosti zmlúv o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam a určení jeho vlastníctva k takto prevedeným veciam v zmysle § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku „akceptoval skutočnosti, ktoré označil žalobca ako naliehavý právny záujem pre podanie tejto žaloby, keď žalobca tvrdil, že na základe neplatných právnych úkonov došlo k prevodu vlastníckeho práva z neho na iného vlastníka a že nemá inú možnosť nápravy, ako prostredníctvom žaloby.“ Posudzujúc potom dôvodnosť určovacej žaloby dospel k záveru, že žalobca nenáležite vyvodzuje neplatnosť zmlúv o zabezpečení záväzku z neplatnosti nimi zabezpečovaných zmlúv o prevode obchodného podielu a o jeho výplate, pretože tu nie sú žiadne skutočnosti, ktoré by mali za následok ich neplatnosť. Keďže žalovaný nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na základe platných zmlúv o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva, nebol tu potom ani dôvod na určenie vlastníctva žalobcu k zabezpečovacími zmluvami prevedeným nehnuteľnostiam.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcu, rozsudkom zo 7. decembra 2006 sp.zn. 12 Co 293/06 (v poradí prvým) potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch, ktorými bola žaloba voči žalovanému zamietnutá a žalobcovi bola uložená povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania a zaplatiť súdny poplatok. Žalobcovi uložil aj povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v sume 74 294 Sk. Samostatným výrokom napokon pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutých častiach podľa § 219 O.s.p. majúc za to, že súd nižšieho stupňa rozhodol správne, keď zamietol žalobu o určení neplatnosti právnych úkonov a určení vlastníckeho práva. Podľa odvolacieho súdu ale zamietnutie žaloby neodôvodňuje zistenie o platnosti zabezpečovaných záväzkov, ale nedostatok naliehavého právneho záujmu na žalobcom navrhovanom určení podľa § 80 písm. c/ O.s.p. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal určenia neplatnosti zmlúv o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam tvrdiac, že sú neplatné týmto občianskoprávnym prostriedkom zabezpečované zmluvy o prevode obchodného podielu a o odplate za tento prevod. Domáhal sa teda toho, aby súd prejudiciálne určil neplatnosť právnych úkonov, z ktorých vyplýva akcesorický zabezpečovací právny úkon. Žalobca ale nemohol mať naliehavý právny záujem na takto požadovanom určení neplatnosti zmlúv o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva, pretože „prejudiciálne určenie neplatnosti právnych úkonov, z ktorých neplatnosť akcesorického záväzku vyplývala, nemá právnu záväznosť, nakoľko dôvody

rozsudku nie sú právne záväzné a vykonateľné.“ V dôvodoch svojho rozsudku tiež uviedol, že na základe zmluvy o prevode obchodného podielu došlo medzi účastníkmi k plneniam, ktoré si účastníci dosiaľ nevysporiadali podľa zásad o vzájomne podmienenej povinnosti vrátiť si všetko, čo nadobudli na základe neplatných zmlúv. Podľa odvolacieho súdu „len na základe vyriešenia predbežnej otázky o neplatnosti právneho úkonu, na základe ktorého došlo k plneniu, by nebolo možné domáhať sa vrátenia plnenia zrealizovanej zmluvy o predaji obchodného podielu, preto by sa právne postavenie žalobcu vo vzťahu k platnosti právnych úkonov zmlúv o prevode obchodného podielu alebo odplate za jej prevod nestalo neistým a nebolo by riešením jeho právneho postavenia.“ K otázke platnosti právnych úkonov prejudiciálne riešenej súdom prvého stupňa odvolací súd ešte poznamenal, že „môže poukázať len na to, že okresný súd platnosť týchto úkonov neposudzoval z pohľadu tvrdení žalobcu, najmä pokiaľ ide o realizáciu predaja obchodného podielu dvoma zmluvami, čo je v rozpore s výkladom ust. § 115 ods. 3 Obchodného zákonníka a ponecháva tieto skutočnosti na právne riešenie v spore, ktorý by sa otázkou platnosti týchto právnych úkonov ako predmetom sporu zaoberal.“

Odvolací súd pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie podľa § 238 ods. 3 O.s.p. „na preskúmanie správnosti právneho posúdenia naliehavosti právneho záujmu na určení neplatnosti právneho úkonu akcesorickej povahy vo vzťahu k právnemu úkonu, z ktorého by mohla neplatnosť tejto zmluvy vyplývať vo vzťahu k nemožnosti určenia synalagmatického záväzku možného určenia neplatnosti právneho úkonu a to zmluvy o prevode obchodného podielu a o odplate zaň.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie žalobcu rozsudkom z 30. apríla 2008 sp.zn. 5 Cdo 136/2007 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíval na nesprávnom právnom posúdení otázky prípustnosti žaloby o určenie neplatnosti zmlúv o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam a určení vlastníctva k takto prevedeným veciam v zmysle § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku. Poukázal na to, že podľa § 80 písm. c/ O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení (a preto i eventuálna nutnosť v konkrétnej žalobe tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva jeho existencia) je pri všetkých určovacích žalobách, kladných či záporných, jednou z nevyhnutných podmienok toho, aby

bolo súdu umožnené v rozsudku meritórne žalobe vyhovieť. V rozhodovacej praxi súdov sa ustálilo, že žalobca má právny záujem na žiadanom určení, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené jeho právo alebo právny vzťah, ktorého je účastníkom, alebo ak by sa jeho právne postavenie bez takéhoto určenia stalo neistým.

Cieľom určovacej žaloby je vydanie rozsudku, výrok ktorého odstraňuje žalobcovu neistotu určení, či tu právo alebo právny vzťah (v prípade určenia neplatnosti zmluvy právny vzťah z nej vyplývajúci) je alebo nie je. Zákon pre procesnú prípustnosť určovacej žaloby teda predpokladá existenciu stavu neistoty žalobcu v tom, či ten-ktorý právny vzťah alebo právo je alebo nie je a zároveň tiež preukázanie, že uvedenú neistotu je možné odstrániť navrhovaným výrokom rozsudku. Naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nezáleží na tom, ako táto neistota vznikla. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodných skutočností tých pomerov (vzťahov), ktoré sú ohrozené neistotou, a teda nebezpečenstvom budúceho porušenia právnych povinností iným subjektom. Naliehavý záujem sa viaže k žalobe, resp. k otázke, či určovacia žaloba môže byť spôsobilým procesným inštrumentom ochrany práva, zatiaľ čo identifikácia rozhodného hmotnoprávneho vzťahu, o ktorého (preventívne) určenie z hľadiska potrieb žalobcu ide, vystihuje v spore otázku aktívnej a pasívnej legitímácie. Určovacia žaloba je spravidla prípustná v prípade spornosti v tých právnych vzťahoch k nehnuteľnostiam, o ktorých sa vedie príslušná evidencia (kataster nehnuteľností); rozsudok súdu vyhovujúci takejto žalobe môže byť totiž jedným z predpokladov zapísania osoby vlastníka v súlade s právnym stavom a vykonania takej opravy evidovaných údajov o vlastníkovi.

V predmetnej veci sa žalobca žalobou domáhal, aby súd určil, že sú neplatné zmluvy medzi účastníkmi o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam a že je vlastníkom takto prevedených nehnuteľností na žalovaného.

Dovolací súd uviedol, že pri zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, platí všeobecný režim o nadobudnutí vlastníckeho práva prevodom nehnuteľnosti podľa § 133 ods. 2 OZ a podľa § 28 a nasl. zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov (pozri napr. stanovisko publikované v časopise Katastrálny bulletin č. 3 a 4/1997).

Kladné rozhodnutie súdu o takejto žalobe by nepochybne mohlo byť jedným z predpokladov opätovného zapísania žalobcu ako vlastníka predmetných pozemkov. Žalobca mal právny záujem na žiadanom určení, pretože to mohlo mať priaznivý dopad na jeho právne postavenie. Existujúci stav v evidencii vlastníckych práv k predmetným nehnuteľnostiam je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a nemožno ho odstrániť inými prostriedkami (okrem splnenia rozvázovacej podmienky uspokojením pohľadávky žalovaného zo zmlúv o prevode obchodného podielu a o jeho výplate, ktoré ale vzhľadom na postoj účastníkov neprichádza do úvahy). Pre posúdenie prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. nebolo relevantné to, čo za významné považoval odvolací súd, t.j. že „prejudiciálne určenie neplatnosti právnych úkonov, z ktorých neplatnosť akcesorického záväzku vyplývala, nemá právnu záväznosť, nakoľko dôvody rozsudku nie sú právne záväzné a vykonateľné“ ani to, že „len na základe vyriešenia predbežnej otázky o neplatnosti právneho úkonu, na základe ktorého došlo k plneniu, by nebolo možné domáhať sa vrátenia plnenia zrealizovanej zmluvy o predaji obchodného podielu, preto by sa právne postavenie žalobcu vo vzťahu k platnosti právnych úkonov zmlúv o prevode obchodného podielu alebo odplate za jeho prevod nestalo neistým a nebolo by riešením jeho právneho postavenia.“

Otázka naliehavosti právneho záujmu je významná len vo vzťahu k tomu určení, akého sa žalobca domáha v návrhu na rozhodnutie súdu, nie však vo vzťahu k otázke, ktorú má súd riešiť ako predbežnú. Vyriešenie otázky platnosti zmlúv o prevode obchodného podielu a o odplate za jeho prevod bolo nevyhnutným predpokladom rozhodnutia o žalobe na určenie neplatnosti zmlúv o zabezpečovacom prevode práva a súd ju mal vyriešiť bez ohľadu na to, či zo zistenia ich neplatnosti vyplynú pre účastníkov nejaké iné záväzky. Možný dôsledok vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia vzniknutého z neplatnej zmluvy ustanovený v § 457 Občianskeho zákonníka a „určenie synalagmatického záväzku“ nebol predpokladom prípustnosti určovacej žaloby. V občianskom súdnom konaní môže súd riešiť rôzne prejudiciálne otázky (§ 135 O.s.p.). Posúdenie otázky platnosti zmlúv o prevode obchodného podielu alebo odplate za jeho prevod nie je otázkou uvedenou v § 135 ods. 1 O.s.p., ktoré ustanovenie taxatívne vymedzuje prípady, ktoré súd nemôže v konaní riešiť ako otázky predbežné. Preto je súd oprávnený riešiť túto otázku prejudiciálne, za splnenia podmienok uvedených v § 135 ods. 2 O.s.p., t. j. za predpokladu, že o tejto otázke nebolo už vydané príslušným orgánom rozhodnutie. Nie je rozhodujúce, že otázka platnosti zabezpečovaných zmlúv a synalagmy môže byť riešená aj v samostatnom konaní o žalobe

podľa § 80 písm. b/ a c/ O.s.p. (R 86/2001). Záverom dovolací súd uviedol, že jeho že právny názor vyslovený v tomto rozsudku je pre odvolací súd záväzný.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 30. októbra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008 (v poradí druhým) rozsudok prvostupňového súdu vo výroku, ktorým žalobu voči žalovanému zamietol, zmenil tak, že určil, že zmluva o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva uzatvorená medzi účastníkmi 3. júna 2003, ktorú Katastrálny úrad v B. B., Správa katastra B. B. rozhodnutím o povolení vkladu číslo X. zo dňa 26. júna 2003 k nehnuteľnostiam v kat. úz. B.B.vedených na LV č. X. ako dom súpisné číslo 22 na parc. č. 1772/1 a pozemok parc. č. 1772/1 zastavanou plochou 1233 m2 na žalovaného, je neplatná. Ďalej určil, že zmluva o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva uzatvorená medzi účastníkmi 30. júla 2003, ktorú Katastrálny úrad v B. B., Správa katastra B. B. rozhodnutím o povolení vkladu č. X. zo dňa 4. septembra 2003 v kat. úz. B.B. vedených na LV č. X. ako dom súpisné číslo X. na parc. č. X. a pozemok parc. č. X. zastavanou plochou 1233 m2 na žalovaného, je neplatná. Dopĺňajúcim rozsudkom zo dňa 30. októbra 2008 sp.zn. 154/2008 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá tak, že žalobca je vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa kat. úz. B. B.zapísaných Správou katastra v B. B.. na LV č. X. ako dom súpisné číslo X. na parc. č. X. a pozemku KN č. X. zastavanou plochou 1233 m2 v celosti.

Uznesením zo dňa 11. decembra 2008 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania 22 672 Sk do troch dní od právoplatnosti JUDr. D. K.. Opravným uznesením zo dňa 23. februára 2009 opravil podľa § 164 O.s.p. záhlavie rozsudku zo dňa 30. októbra 2008, dopĺňajúceho rozsudku zo dňa 30. októbra 2008 a uznesenia zo dňa 11. decembra 2008 .

V odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že právny záver prvostupňového súdu o tom, že žalobca a žalovaný uzatvorili zmluvu o prevode obchodného podielu a o cene tohto prevodu ďalším právnym úkonom v súlade so zákonom, z čoho vplynula platnosť oboch úkonov, si odvolací súd neosvojil. Poukázal na to, že účasť spoločníka v obchodnej spoločnosti, ak to spoločenská zmluva pripúšťa, môže zaniknúť prevodom jeho obchodného podielu buď na iného spoločníka, alebo na inú osobu. Pri zmluvnom prevode obchodného podielu je vecou zmluvných strán, či sa dohodnú na prevode bezodplatnom, alebo odplatnom, pričom výška ceny, či spôsob jej určenia, je rovnako vecou ich dohody. Zákon platnosť takejto zmluvy podmieňuje písomnou formou. Obsahové náležitosti zmluvy pod sankciou

neplatnosti musia zodpovedať všeobecnej právnej úprave právnych úkonov, ktoré sú vyjadrené v § 34 a nasl. Občianskeho zákonníka, teda zmluva musí byť urobená určite a zrozumiteľne. V zmluve preto musí byť výslovne uvedené, či ide o prevod bezodplatný alebo odplatný s uvedením buď konkrétnej ceny, alebo spôsobu jej určenia. Z ustanovenia § 115 Obchodného zákonníka, ktoré upravuje spôsob prevodu obchodného podielu spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným vyplýva, že zmluva o prevode obchodného podielu musí mať okrem písomnej formy a úradne overených podpisov aj náležitosti, ktoré ju robia určitou a zrozumiteľnou v súlade s ustanovením § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, teda musí obsahovať jednoznačne špecifikovaný prevádzaný obchodný podiel, musí z nej byť zrejmé, či ide o prevod bezodplatný alebo odplatný a v prípade odplatného prevodu musí byť v zmluve uvedená aj jeho cena, alebo spôsob jej určenia. Ak dohoda o cene, ani o prípadnom spôsobe jej určenia v zmluve nie je uvedená, ide o zmluvu absolútne neplatnú pre jej neurčitosť. Z platnej zmluvy o prevode obchodného podielu nemôže zaniknúť účasť spoločníka v predmetnej spoločnosti, a to ani na základe rozhodnutia valného zhromaždenia spoločnosti, pretože takéto ustanovenia, ktoré by to umožňovali, by boli neplatné pre rozpor so zákonom. Odvolací súd uviedol, že v zmluve o prevode obchodného podielu nie je uvedené okrem skutočnosti, že ide o odplatný prevod, aká je cena obchodného podielu, ani spôsob, akým by mala byť určená. Z článku 2 citovanej zmluvy je zrejmé, že prevod obchodného podielu z prevodcu na nadobúdateľa je odplatný, zmluvné strany sa dohodli, že nadobúdateľ zaplatí prevodcovi za prevod obchodného podielu sumu, ktorej výška a splatnosť budú určené samostatným písomným dodatkom k tejto zmluve. Z obsahu tohto dojednania nie je možné dôvodiť cenu, ani spôsob, akým bude cena určená, len skutočnosť, že určená mala byť. Toto dojednanie vyplýva zo zmluvy datovanej dňom 20. decembra 2003. V zmluve o výplate obchodného podielu zo dňa 28. decembra 2002 vyplýva jeho predajná cena 160.000.000 Sk bez ďalšej konkretizácie, alebo odkazu na dohodnutý spôsob určenia. Zo zmluvy o prevode obchodného podielu, ktorá bola účastníkmi tohto vzťahu podpísaná dňa 2. júna 2003, je dojednanie o odplate také, že sa zmluvné strany dohodli na odplatnosti prevodu, pričom výška odplaty, ako aj spôsob úhrady a splatnosť odplaty, mala byť stanovená osobitnou dohodou. Zo zmluvy o odplate za prevod obchodného podielu zo dňa 3. júna 2003 vyplýva jeho predajná cena 160.000.000 Sk opäť bez ďalšej konkretizácie, alebo odkazu na dohodnutý spôsob jej určenia. Účelom obligatórnosti stanovenia ceny, alebo spôsobu jej určenia v zmluve o prevode obchodného podielu je nepochybne zabezpečenie právnej istoty v obchodných vzťahoch, ktoré sú v obchodnom styku síce charakteristické svojou bezformálnosťou, ale bez uvedenej obligatórnej náležitosti zmluvy o prevode obchodného

podielu, otázka právnej istoty nemôže byť dodržaná. Ak v zmluve o prevode obchodného podielu táto náležitosť uvedená nebola, nie je rozhodujúce, či dohoda o cene bola uzatvorená následne v krátkom alebo dlhšom čase po určitom odstupe, dôležité je, že bola uzavretá po podpise zmluvy o prevode obchodného podielu, ktorý právny úkon z uvedených dôvodov sa nemohol stať platným právnym úkonom a nebolo ho možné v zmluve o určení ceny zhojiť. Účastníkom tohto obchodného vzťahu nič nebránilo, aby v zmluve o prevode obchodného podielu stanovili aspoň spôsob určenia ceny. Ak mienili cenu stanoviť dodatočne, resp. nespochybniteľným spôsobom tieto okolnosti urobiť zrozumiteľnými, určitými, aj keď by technicky obe listiny neboli spojené. Určenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona a vyvoláva tie dôsledky, že sa naň hľadí ako keby nebol urobený a nie je možné ho konvalidovať. Absolútne neplatný právny úkon nespôsobuje žiadne právne následky, ani v prípade, ak na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, potom nepochybne spôsobuje aj neplatnosť právneho úkonu, a to zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva, ktoré účastníci uzatvorili dvomi zmluvami, a to dňa 3. júna 2003 a dňa 30. júla 2003, čo bolo podkladom pre vkladové konanie pod číslami V X a V X. Správy katastra v B. B. a spôsobili prechod vlastníckeho práva nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. B. B. vedených na LVX. , a to rodinný dom súpisné číslo 22 a parcel, na ktorých rodinný dom stojí, a to KN 1772/1 s plochou 1233 m² na žalovaného. Aj keď účastníci tohto vzťahu nepovažovali zmluvy zo dňa 20. decembra 2002 a 28. decembra 2002 za zaväzujúce, zmluva o zabezpečení záväzku zo dňa 23. mája 2003 z toho vyplývajúca vyvolala zápis v katastri nehnuteľností, preto odvolací súd považoval za naliehavý právny záujem žalobcu, aby aj o neplatnosti týchto právnych úkonov bolo rozhodnuté. Odvolací súd uviedol, že rozsudok súdu je tou listinou, ktorá rozhodnutím o neplatnosti týchto právnych úkonov má spôsobiť zmenu zápisu v katastri nehnuteľností ohľadom vlastníckeho práva, ktoré doteraz podľa zápisu svedčilo žalovanému, nadobúdateľovi z neplatného právneho úkonu v neprospech žalobcu, teda prevodcu. Z pohľadu tohto právneho posúdenia veci, okolnosti uvádzané účastníkmi vo vzťahu k pohnútkam, ktoré ich viedli k uzatvoreniu uvedeného obchodu k modifikáciám dohody o cene za prevod vlastníctva k nakúpeným pozemkom žalovaným, alebo okolnosti vyplývajúce z výšky pôžičky poskytnutej žalovanému, resp. za aké finančné prostriedky boli ním pozemky zakupované, boli podľa odvolacieho súdu bez právneho významu, a preto sa nimi odvolací súd nezaoberal. Vzhľadom na to, že pri rozhodovaní opomenul odvolací súd rozhodnúť o časti predmetu konania, a to o určení vlastníckeho práva žalobcu k sporným nehnuteľnostiam, rozhodol dopĺňajúcim rozsudkom, vychádzajúc z odôvodnenia rozhodnutia

vo veci samej. Mal za to, že pokiaľ sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli v dôsledku uzatvorených neplatných zmlúv o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva k nim, zapísané v prospech žalovaného ako vlastníka, mal na takomto určení naliehavý právny záujem. Ak bolo do katastra vložené vlastnícke právo k nehnuteľnosti na základe neplatnej zmluvy, čo sa stalo aj v danom prípade, potom by správny orgán mal návrh na vklad podľa neplatnej zmluvy zamietnuť, ale v prípade vkladu vlastníckeho práva na základe zmluvy, ktorá bola určená neplatnou od počiatku rozhodnutím súdu, môže vzniknúť situácia, keď katastrálny úrad, hoci by mal urobiť záznam, alebo opravu chýb v katastri podľa § 34 a § 59 zákona č. 162/95 Z.z., tak neurobí, potom nepochybne rozhodnutie súdu o určení vlastníckeho práva je tou verejnou listinou, ktorú je nutné pri evidovaní nehnuteľností akceptovať. Samostatným uznesením rozhodol o náhrade trov konania vychádzajúc z § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. Opravným uznesením vyhovel podľa § 164 O.sp. návrhu žalovaného a uviedol v záhlaví rozhodnutí správne označenie adresy právnej zástupkyne žalovaného.

Proti rozsudku odvolacieho súdu, dopĺňajúcemu rozsudku, ako aj uzneseniu spolu s opravnými uzneseniami, podal dovolanie žalovaný, ktorý žiadal zmeniť rozhodnutia odvolacieho súdu a rozhodnúť v intenciách prvostupňového rozsudku, s ktorými závermi sa plne stotožnil. Mal za to, že odvolací súd mu svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, čím zaťažil konanie vadou vyjadrenou v § 237 písm. f/ O.s.p., konanie pred odvolacím súdom je postihnuté aj tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Poukázal na to, že dopĺňajúci rozsudok odvolacieho súdu zo dňa 30. októbra 2008 bol vypracovaný bez toho, aby o potrebe jeho vyhlásenia bol upovedomený predvolaním na pojednávanie, na ktorom mal byť vyhlásený alebo oboznámený vyhlásením na úradnej tabuli súdu, pričom povinnosť vyhlásenia rozsudku je bezvýnimčná a vyplýva i z článku 142 Ústavy Slovenskej republiky. Namietal, že napadnuté rozhodnutia sú v rozpore s požiadavkou preskúmateľnosti a presvedčivosti súdnych rozhodnutí. Právne posúdenie odvolacieho súdu nepovažoval za správne. Odvolací súd pri posudzovaní platnosti zmluvy vôbec nebral do úvahy základnú vec a to účinky osvedčenia podpisu pre platnosť právneho úkonu zmluvy o prevode obchodného podielu, kde až osvedčením podpisu prichádza k uzavretiu zmluvy a zmluvy sa stáva účinnou, odvolací súd sa s momentom nadobudnutia perfektnosti právneho úkonu nezaoberal. Bol toho názoru,

že nesprávne interpretoval ustanovenie § 34 a § 37 Občianskeho zákonníka, ako aj § 115 Obchodného zákonníka, pri posudzovaní platnosti právneho úkonu prevodu obchodného podielu, ktorú si riešil ako prejudiciálnu otázku. Tvrdil, že vôľa oboch strán bola zrozumiteľne a určite prejavená a legalizáciou podpisu vznikol perfektný právny úkon ako u právneho úkonu prevodu obchodného podielu, tak uznania záväzku obsiahnutého v notárskej zápisnici, tak právneho úkonu zabezpečovacieho prevodu práva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 19. mája 2010 sp.zn. 5 Cdo 99/2009, 5 Cdo 100/2009, 5 Cdo 101/2009 dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. októbra 2008 sp.zn. 154/2008 spolu s opravným uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. januára 2009 sp.zn. 154/2008 a dňa 23. februára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 zamietol. Dopĺňajúci rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. októbra 2008 sp.zn. 154/2008 a uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 11. decembra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008 zrušil a vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

Dovolací súd dospel k záveru, že pokiaľ dovolateľ poukazoval na tú skutočnosť, že postupom odvolacieho súdu, ktorý dopĺňajúci rozsudok z 30. októbra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008 nevyhlásil zákonným spôsobom, mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 psím. f/ O.s.p.), jeho dovolanie je dôvodné .

Podľa ustáleného výkladu tohto ustanovenia je odňatím možnosti účastníkovi konať pred súdom taký postup, ktorý účastníkovi odníma možnosť realizovať tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. Tým je aj právo účastníka, aby jeho vec bola prejednaná v jeho prítomnosti (čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd). Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Občiansky súdny poriadok upravujúci postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní Ústavou Slovenskej republiky zaručené právo osobnej prítomnosti na súdnom konaní zabezpečuje tak, že ukladá súdu, ak zákon nestanovuje inak, aby nariadil na prejednanie veci pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná, pričom predvolanie musí byť účastníkom doručené tak, aby mali dostatok času na prípravu (§ 115 ods. 1 O.s.p.). Je potom na účastníkovi, či svoje právo využije, alebo nie.

Rozsudok sa vyhlasuje vždy verejne (§ 156 ods. 1 veta prvá O.s.p.), a to spravidla hneď po skončení konania, ktoré rozsudku predchádzalo; ak to nie je možné, súd na vyhlásenie rozsudku odročí pojednávanie najdlhšie na tri týždne; v takomto prípade súd doručí rozsudok prítomným účastníkom hneď po pojednávaní, na ktorom bol rozsudok vyhlásený a neprítomným účastníkom ho odošle najneskôr do troch dní. Ustanovenie § 119 ods. 2 sa v tomto prípade nepoužije. Vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením.

Pre dopĺňajúci rozsudok platia ustanovenia o rozsudku (§ 166 ods. 2 veta prvá O.s.p.), ktoré platia i v prípade, ak rozhoduje dopĺňajúcim rozsudkom odvolací súd (§ 211 O.s.p.). Ako je zrejmé z obsahu spisu, odvolací súd neprejednal vec na pojednávaní v zmysle § 214 ods. 1 O.s.p., hoci odvolacie pojednávanie uskutočnil dňa 30. októbra 2008 a ani neoznámil účastníkom zákonným spôsobom vyhlásenie dopĺňajúceho rozsudku na úradnej tabuli súdu, (takýto záznam sa v spise nenachádza).

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd vo vzťahu k dopĺňajúcemu rozsudku zaťažil konanie procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá je dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, keďže rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dopĺňajúci rozsudok zo dňa 30. októbra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008 zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec v tejto časti vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

Pokiaľ dovolateľ namietal, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a v tomto smere preto je konanie zaťažené vadou, dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa požiadavky na riadne odôvodnenie (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.), nakoľko odvolací súd, v intenciách právneho záveru dovolacieho súdu, presvedčivo odôvodnil svoje právne závery.

Dovolateľ ďalej namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Vytýkal odvolaciemu súdu, že nesprávne interpretoval ustanovenia § 34 a 37 Občianskeho zákonníka a ustanovenie § 115 Obchodného zákonníka pri posudzovaní platnosti právneho úkonu prevodu obchodného podielu, ktorú si riešil ako prejudiciálnu otázku.

Dovolací súd k otázke právneho posúdenia uviedol, že z ustanovenia § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný. Všeobecná právna úprava právnych úkonov, uvedená v Občianskom zákonníku v ustanoveniach § 34 až § 51 je pre obchodné záväzkové vzťahy doplnená v Obchodnom zákonníku niektorými ustanoveniami o právnych úkonoch. Ako to vyplýva zo samotného nadpisu druhého dielu prvej hlavy tretej časti Obchodného zákonníka, tento obsahuje iba niektoré ustanovenia o právnych úkonoch, ktoré dopĺňajú túto všeobecnú úpravu s platnosťou pre obchodné záväzkové vzťahy. Ide o ustanovenia § 266 až 268, ktoré sú v zmysle § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka ustanoveniami kogentnými, od ktorých sa nemožno odchyliť a ktoré riešia otázku výkladu prejavu vôle konajúcich osôb, pričom sa za rozhodujúci pokladá ich úmysel. Výklad právnych úkonov podľa týchto ustanovení Obchodného zákonníka je však potrebný len v prípade, keď prejav vôle konajúcej osoby nie je celkom zrozumiteľný alebo určitý. Podmienkou platnosti každého právneho úkonu, teda aj právnych úkonov, ku ktorým dochádza v rámci obchodných záväzkových vzťahov, je, že musí ísť o prejav vôle urobený slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne. Ak dôjde k situácii, že súd musí vykladať prejav vôle účastníkov obchodného záväzkového vzťahu, musí postupovať podľa výkladových pravidiel upravených v ustanoveniach § 266 ods. 1 až 4 Obchodného zákonníka.

Podľa § 266 ods. 1 Obchodného zákonníka prejav vôle sa vykladá podľa úmyslu konajúcej osoby, ak tento úmysel bol strane, ktorej je prejav vôle určený, známy alebo jej musel byť známy.

Podľa § 266 ods. 2 Obchodného zákonníka v prípadoch, keď prejav vôle nemožno vyložiť podľa odseku 1, vykladá sa prejav vôle podľa významu, ktorý by mu spravidla prikladala osoba v postavení osoby, ktorej bol prejav vôle určený. Výrazy používané v obchodnom styku sa vykladajú podľa významu, ktorý sa im spravidla v tomto styku prikladá.

Podľa § 266 ods. 3 Obchodného zákonníka pri výklade vôle podľa odsekov 1 a 2 sa vezme náležitý zreteľ na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle, včítane rokovania o uzavretí zmluvy a praxe, ktorú strany medzi sebou zaviedli, ako aj následného správania strán, pokiaľ to pripúšťa povaha veci. Podľa § 266 ods. 3 Obchodného zákonníka prejav vôle, ktorý

obsahuje výraz pripúšťajúci rôzny výklad, treba pri pochybnostiach vykladať na ťarchu strany, ktorá ako prvá v konaní tento výraz použila.

Pri výklade vôle podľa § 266 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka nemôže byť východiskom len sám prejav vôle, resp. vôle konajúceho v momente, kedy prejav vôle urobil. Výklad sa musí opierať o komplexný pohľad na okolnosti prípadu s prihliadnutím na samotné jednanie o uzavretie zmluvy, prax, ktorú si strany vo vzájomnom obchodnom styku zaviedli a ich správanie po uzavretí zmluvy (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3 Obdo 16/2002). Z tohto hľadiska bolo potrebné vyriešiť i predbežnú otázku v tomto konaní, ktorá sa týkala platnosti zmluvy o prevode obchodného podielu.

V predmetnej veci sa žalobca domáhal určenia neplatnosti zmlúv o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam.

V zmysle § 553 ods. 1 Občianskeho zákonníka splnenie záväzku možno zabezpečiť dočasným prevodom práva dlžníka alebo tretej osoby v prospech veriteľa. Pri zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva sa dočasne prevádza vlastníctvo k prevádzanej veci podľa všeobecných ustanovení o nadobudnutí vlastníctva zmluvou (§ 133).

V zmysle § 553a ods. 1 Občianskeho zákonníka zmluva o zabezpečovacom prevode práva sa musí uzatvoriť písomne.

V zmysle § 553a ods. 2 Občianskeho zákonníka zmluva o zabezpečovacom prevode práva musí obsahovať vymedzenie zabezpečeného záväzku a označenie práva, ktoré sa prevádza v prospech veriteľa, práva a povinnosti účastníkov zmluvy k prevedenému právu počas trvania zabezpečovacieho prevodu práva, jeho ocenenie v peniazoch, spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva a najnižšie podanie v prípade dobrovoľnej dražby; ak sa prevádza právo inej osoby ako dlžníka, zmluva o zabezpečovacom prevode práva musí obsahovať aj označenie dlžníka.

Realizácia subjektívnych práv a povinností vyplývajúcich z občianskych záväzkovo právnych vzťahov je zabezpečená celým systémom občianskoprávných záruk. Jednými z nich sú špeciálne občianskoprávne prostriedky posilňujúce hmotnoprávne, ako aj procesnoprávne postavenie veriteľa voči dlžníkovi, ku vzniku ktorých je vždy potrebný právny úkon. Tieto

špeciálne zabezpečovacie prostriedky sa vyznačujú tým, že k pôvodnému právneho vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom, ktorý sa nazýva hlavný alebo zabezpečovaný, pristupuje nový právny vzťah. Táto akcesorická povaha zabezpečovacieho právneho pomeru spočíva v tom, že pri svojom vzniku predpokladá existenciu hlavného zabezpečovaného záväzku (teda nemôže vzniknúť bez hlavného záväzku). Pri svojom zániku tak isto zväčša závisí od zániku hlavného právneho pomeru. Akcesorická povaha zabezpečovacieho záväzku napokon spočíva v tom, že čo do svojho obsahu je zabezpečovací právny pomer podmienený zásadne obsahom hlavného právneho pomeru, i keď nemusí byť vždy rovnaký .

Z uvedeného je zřejmé, že správne si odvolací súd riešil ako prejudiciálnu otázku platnosti hlavného zabezpečovaného záväzku, (t.j. jeho existencie a platnosti v čase uzavretia zmluvy o zabezpečení záväzku). V konaní nebolo sporné, že týmto hlavným zabezpečovaným záväzkom mala byť zmluva o prevode obchodného podielu zo dňa 20. decembra 2002 a zmluva o výplate obchodného podielu zo dňa 28. decembra 2002.

V zmysle § 115 ods. 1 Obchodného zákonníka so súhlasom valného zhromaždenia môže spoločník zmluvou previesť svoj obchodný podiel na iného spoločníka, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.

V zmysle § 115 ods. 2 Obchodného zákonníka spoločník môže previesť svoj obchodný podiel na inú osobu, ak to spoločenská zmluva pripúšťa. Spoločenská zmluva môže určiť, že na prevod obchodného podielu na inú osobu sa vyžaduje súhlas valného zhromaždenia.

V zmysle § 115 ods. 3 Obchodného zákonníka zmluva o prevode obchodného podielu musí mať písomnú formu a podpisy na zmluve sa musia osvedčiť. Nadobúdateľ, ktorý nie je spoločníkom, v nej musí vyhlásiť, že pristupuje k spoločenskej zmluve, prípadne stanovám, ak boli prijaté. Prevodca ručí za splácanie vkladu nadobúdateľom tohto podielu.

V zmysle § 115 ods. 4 Obchodného zákonníka účinky prevodu obchodného podielu podľa odsekov 1 a 2 nastávajú voči spoločnosti odo dňa doručenia zmluvy o prevode obchodného podielu spoločnosti, ak nenastanú až s neskoršou účinnosťou zmluvy, nie však skôr, ako valné zhromaždenie vysloví súhlas s prevodom obchodného podielu, ak podľa

zákona alebo spoločenskej zmluvy sa súhlas valného zhromaždenia na prevod obchodného podielu vyžaduje.

Pokiaľ ide o náležitosti takejto zmluvy, z hľadiska jej určitosti a zrozumiteľnosti, vyžadovaných pre každý platný právny úkon v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zmluva musí obsahovať jednoznačne špecifikovaný prevádzaný obchodný podiel a musí z nej byť zrejmé, či ide o prevod bezodplatný alebo odplatný. Pri odplatnom prevode obchodného podielu musí byť v zmluve uvedená jeho cena alebo spôsob jej určenia.

Dovolací súd otázku výkladu prejavu vôle z hľadiska platnosti zmluvy o prevode obchodného podielu a zmluvy o odplate obchodného podielu, posudzoval podľa hore citovaných ustanovení Obchodného zákonníka. Dospel k záveru, že uvedená zmluva je neplatná v dôsledku absencie uvedenia ceny obchodného podielu alebo spôsobu jej určenia. Na tejto skutočnosti nemôže nič zmeniť ani posudzovaný úmysel konajúceho v tomto obchode vzťahu, ktorý chcel dohodu o cene určovať samostatným doplnkom. V tomto smere je záver odvolacieho súdu o neurčitosti, ako chýbajúcej zložky z hľadiska všeobecnej úpravy náležitosti právneho úkonu v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka správny a dovolací súd sa ním stotožňuje v tom smere, že pokiaľ v zmluve jednoznačná dohoda o cene, ani o prípadnom spôsobe jej určenia uvedená nebola, ide o zmluvu absolútne neplatnú podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre jej neurčitosť (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Obo 102/2001). Neplatnosť právneho úkonu vyjadrená v § 37 Občianskeho zákonníka je neplatnosťou absolútnou od počiatku bez ohľadu na to, či sa niekto dôvodu neplatnosti dovolal a je nerozhodné, či došlo k vydaniu súdneho rozhodnutia určujúceho, že právny úkon je neplatný.

Dovolací súd poukázal na to, že predmetom zaistovacieho prevodu v zmysle § 553 Občianskeho zákonníka (ktorého úprava platí v plnom rozsahu i pre obchodné záväzkové vzťahy) môže byť právo, ktoré v dobe prevodu existuje. Z akcesorickej povahy zabezpečenia vyplýva, že tu musí existovať platný záväzok hlavný, z ktorého je dlžník povinný plniť a veriteľ má právo požadovať na ňom plnenie. Preto ak hlavný zabezpečovaný záväzok je absolútne neplatný, t.j. od počiatku, nemôže byť platný ani jeho špeciálny zabezpečovací prostriedok, ktorým bola zmluva o zabezpečovacom prevode práva, ktorá vychádzala z obsahu zabezpečovaného absolútne neplatného hlavného záväzku .

Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzavrel, že dovolaním vytýkané nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nebolo dôvodné, a preto dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. októbra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008 v spojení s opravnými uzneseniami zo dňa 30. januára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 a zo dňa 23. februára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

Krajský súd v Banskej Bystrici doplnujúcim rozsudkom z 29. júla 2010 sp.zn. 12 Co 195/2010 rozsudok okresného súdu, ktorým bola žaloba zamietnutá, zmenil tak, že žalobca je vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. B. B., zapísaných Správou katastra B. B. na LVX. ako dom, súp. č. X., na parc. č. X. a pozemku KN X. zastavanou plochou 1233 m², v celosti. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi trovy konania 3 258,38 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku k rukám jeho právnej zástupkyne. Uviedol, že opätovne preskúmal rozhodnutie okresného súdu v súlade s ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a procesným postupom podľa § 214 O.s.p. rozhodnutie okresného súdu jeho verejným vyhlásením zmenil v zmysle § 220 O.s.p. V odôvodnení doplnujúceho rozsudku uviedol, že pokiaľ sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli v dôsledku uzatvorených neplatných zmlúv o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva k nim zapísané v prospech žalovaného ako vlastníka, odvolací súd mal za to, že na strane žalobcu bol preukázaný naliehavý právny záujem na takom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., pretože na základe § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka vzniká na základe zmluvy vlastnícke právo vkladom do katastra nehnuteľnosti, pokiaľ existuje nadobúdaci titul. Do katastra nehnuteľností bolo vložené vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na základe neplatnej zmluvy, čo sa stalo v tomto prípade a bolo na žalobcovi, aby dosiahol zmenu zápisu v príslušnom katastri nehnuteľností voľbou podania určovacej žaloby a jej vyhoveni vydaním rozsudku, ktorý je verejnou listinou schopnou vyvolať zmenu zápisu pri evidovaní nehnuteľností. S poukazom a odvolaním sa na dôvody uvedené v rozsudku odvolacieho súdu o určení neplatnosti právnych úkonov a to zmlúv o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva zo dňa 3. júna 2003 a 30. júla 2003, včítane dôvodov rozhodnutia dovolacieho súdu v konaní 5 Cdo 99/2009, 5 Cdo 100/2009, 5 Cdo 101/2009, odvolací súd zmenou zamietajúceho rozsudku okresného súdu aj vo vzťahu k určovacej žalobe o vlastníckom práve žalobcu k nehnuteľnostiam, žalobe v plnom rozsahu vyhovel. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý napadol dovolaním aj rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. októbra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 11. decembra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008 spolu s opravným uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 23. februára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008, tvrdiac, že súvisia s doplňujúcim rozsudkom z 29. júla 2010 sp.zn. 12 Co 195/2010. Vytýkal odvolaciemu súdu, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 písm. f/ O.s.p. tým, že mu bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom. Odvolací súd sa odchyľil od skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa bez toho, aby sám rešpektoval povinnosť opakovania dokazovania alebo doplnil dokazovanie a neumožnil mu k doplnenému dokazovaniu sa vyjadriť. Namietal ďalej, že konanie je postihnuté vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b / O.s.p., nakoľko odôvodnenie doplňujúceho rozsudku je v rozpore s požiadavkou preskúmateľnosti a presvedčivosti. Naostatok vytýkal odvolaciemu súdu, že vec nesprávne právne posúdil, a preto je daný dôvod pre zmenu napadnutých rozhodnutí odvolacieho súdu aj podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. V odôvodnení svojho mimoriadneho opravného prostriedku podrobne rozobral skutkový a právny stav veci.

Žalobca sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je čiastočne dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolateľ podal dovolanie aj proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. októbra 2008 sp.zn.12 Co 154/2008, uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 11. decembra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008 spolu s opravnými uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. januára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 a dňa 23. februára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008, argumentujúc tým, že súvisia s doplňujúcim rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. júla 2010 sp.zn. 12 Co 195/2010.

O dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. októbra 2008 sp.zn.12 Co 154/2008, spolu s opravnými uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. januára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 a zo dňa 23. februára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol rozsudkom z 19. mája 2010 sp.zn. 5 Cdo 99/2009, 5 Cdo 100/2009 a 5 Cdo 101/2009, ktorým jeho mimoriadny opravný prostriedok proti týmto označeným rozhodnutiam zamietol. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 11. decembra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008 spolu s opravnými uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. januára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 a zo dňa 23. februára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008, ktorým odvolací súd rozhodol o trovách konania, zrušil a vrátil na ďalšie konanie. Proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorým rozhodol vo veci, nie je prípustný žiadny opravný prostriedok. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. októbra 2008 sp.zn.12 Co 154/2008, uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 11. decembra 2008 sp.zn. 12 Co 154/2008 spolu s opravnými uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. januára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 a dňa 23. februára 2009 sp.zn. 12 Co 154/2008 odmietol ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 5, § 218 ods. 1 písm. c / O.s.p.).

Pokiaľ dovolateľ napadol dovolaním doplnujúci rozsudok odvolacieho súdu, dovolací súd poukazuje na to, že v zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd najskôr otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (t.j. či

v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Odvolací súd dospel k záveru, že konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1) odňatie možnosti konať pred súdom, 2) to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3) možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O takýto prípad v prejednávanej veci ide z dôvodu, že dovolateľ oprávnene vo svojom dovolaní vytýka, že dopĺňujúco rozsudok odvolacieho súdu je neodôvodnený a nepreskúmateľný.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/06).

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06).

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril žalovaný, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie

navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Uvedené platí v plnom rozsahu i na doplňujúci rozsudok (§ 166 ods. 2 O.s.p.).

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Právo účastníka na riadne odôvodnenie rozhodnutia je jednoznačne takým procesným právom, ktoré mu je v občianskom súdnom konaní priznané za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Jedným z dôvodov, prečo právo účastníka konania je takým právom, je to, že súd je povinný odôvodniť svoje rozhodnutie aj v rámci verejného vyhlásenia rozhodnutia. Práve prítomnosť verejnosti a prítomnosť účastníkov konania je jednou zo záruk, že odôvodnenie rozhodnutia súdu nebude svojvoľným a arbitrárnym.

Tak odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, ako aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, musia mať náležitosti uvedené v ustanovení § 157 ods. 3 O.s.p. (§ 211 O.s.p.). Musia obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Súdy sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musia vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a ich myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku. Odôvodnenie musí byť súčasne i prostriedkom kontroly

správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné.

V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné zdôrazniť to, že pri zmene rozhodnutia podľa § 220 O.s.p. odvolací súd nahrádza svojím rozhodnutím rozhodnutie súdu prvého stupňa. Jeho zmeňujúce rozhodnutie musí preto obsahovať úplné a výstižné zdôvodnenie. Niet v ňom miesta pre dohady, domnienky a odkazy.

Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.) je nie len formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Tieto požiadavky napadnutý doplňujúci rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa.

Z doplňujúceho rozsudku odvolacieho súdu nie je možné vyvodiť záver o tom, z akého skutkového stavu pri svojom zmeňujúcom rozhodnutí vychádzal a jeho právne odôvodnenie je nedostačujúce. Odvolací súd uviedol vo svojom stručnom odôvodnení, iba: „pokiaľ sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli v dôsledku uzatvorených neplatných zmlúv o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva k nim zapísané v prospech žalovaného ako vlastníka, odvolací súd mal zato, že na strane žalobcu bol preukázaný naliehavý právny záujem na takom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., pretože na základe § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka vzniká na základe zmluvy vlastnícke právo vkladom do katastra nehnuteľnosti, pokiaľ existuje nadobúdaci titul. Do katastra nehnuteľností bolo vložené vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na základe neplatnej zmluvy, čo sa stalo v tomto prípade a bolo na žalobcovi, aby dosiahol zmenu zápisu v príslušnom katastri nehnuteľností voľbou podania určovacej žaloby a jej vyhoveniu vydaním rozsudku, ktorý je verejnou listinou schopnou vyvolať zmenu zápisu pri evidovaní nehnuteľností. S poukazom a odvolaním sa na dôvody uvedené v rozsudku odvolacieho súdu o určení neplatnosti právnych úkonov a to zmlúv o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva zo dňa 3. júna 2003 a 30. júla 2003, včítane dôvodov rozhodnutia dovolacieho súdu v konaní 5 Cdo 99/2009, 5 Cdo 100/2009, 5 Cdo 101/2009, odvolací súd

zmenou zamietajúceho rozsudku okresného súdu aj vo vzťahu k určovacej žalobe o vlastníckom práve žalobcu k nehnuteľnostiam, žalobe v plnom rozsahu vyhovel“. Takéto odôvodnenie rozsudku, odkazujúceho na závery vyslovené v odôvodnení iných rozhodnutí súdov (vrátane dovolacieho súdu) sú nedostačujúce, neurčité a nepresvedčivé, v rozpore s požiadavkami riadneho odôvodnenia rozsudku, tak ako bolo uvedené vyššie. I doplňujúci rozsudok, ktorým súd rozhoduje o samostatnom nároku, tak ako to bolo v danej veci, a to zvlášť, keď ním súd určuje vlastnícke právo k nehnuteľnosti a takéto rozhodnutie je preto súčasne základom pre zmenu zápisu do katastra nehnuteľností, musí byť riadne odôvodnený. Je totiž samostatným vykonateľným titulom a odkazy na vykonané dôkazy a právne posúdenie veci v iných súdnych rozhodnutiach, sú v občianskom súdnom konaní pri odôvodnení rozsudku neprípustné.

Z uvedeného je podľa dovolacieho súdu zrejmé, že odvolací súd zaťažil svoje konanie a rozhodnutie vadou (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ktorá je dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť vecne správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto doplňujúci rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom vzhľadom na uvedenú vadu v konaní, nezaoberal sa ďalšími dôvodmi dovolania,

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. júna 2011

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

